

KTM EIENDOM AS
Husøyvegen 260
NO 4262 AVALDSNES

Att.Pål Mesøy

Vi har foretatt etterkontroll av planene for tiltaket

Saken gjelder KARMØY kommune - gnr/bnr 86/246 - Husøyvegen 151A - Søknad om samtykke.

Arbeidstilsynet ga den 03.11.2022 samtykke med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 18-9.

Samtykket ble gitt etter en automatisk behandling av søknaden, basert på egenerklæringen om at dere har ivaretatt alle relevante krav til arbeidsmiljø for det omsøkte tiltaket.

Nå har vi gjennomført en etterkontroll der vi har kontrollert om det er samsvar mellom egenerklæringen og dokumentasjonen vi mottok i forbindelse med søknaden. I etterkontrollen har vi oppdaget at planene ikke ivaretar alle relevante krav til arbeidsmiljøet. Med dette brevet vil vi derfor

- orientere dere om hvilke forhold dette gjelder
- veilede dere om hva som må gjøres for å ivareta kravene
- anmode dere om å sende inn reviderte planer som viser at kravene er ivaretatt

Dette har vi mottatt fra dere

Vi har mottatt følgende dokumentasjon:

- 1 Skjema.pdf
- 2 Arbeidstakernes representant.pdf
- 3 Bekreftelse fra tiltakshaver.pdf
- 4 Bekreftelse fra Verneombud.pdf
- 5 Vedlegg L2- Arbeidsmiljøfaktorer 03.11.22.pdf
- 6 Vedlegg Redgjørelse om tiltaket.pdf
- 7 Arbeidstakernes representant1.pdf
- 8 Bekreftelse fra Verneombud1.pdf
- 9 dukhall.pdf
- 10 HGK40-8 - Snitt.pdf
- 11 HALL.pdf
- 12 HALL1.pdf
- 13 HALL2.pdf
- 14 HALL3.pdf

15 Dispensasjonssøknad KTM dukhall 4.pdf
16 KvitteringAltinn (39).PDF

Dette mangler

- Ventilasjon
- Forurensning i arbeidsatmosfæren
- Ferdsel og atkomst
- Lasteramper og varemottak
- Personalrom – toaletter

Ventilasjon

Arbeidsplassforskriften §§ 2-14 og 7-1 stiller krav til klima, ventilasjon, luftkvalitet med mer.

Arbeidslokaler skal være utformet og innredet slik at de enkelte arbeidsplassene og personalrommene får tilfredsstillende klima når det gjelder temperatur, fuktighet, trekk, luftkvalitet og sjenerende lukt, og at de beskytter mot giftige eller helsefarlige stoffer.

Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at planene for ventilasjonsanlegg er i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Dere har erklært at dere ivaretar kravene til klima, ventilasjon og luftkvalitet mv. i de preaksepterte løsningene. Videre har dere dokumentert dette ved å vise til «vedlegg i søknad fra Nord Rogaland Blikk & Ventilasjon as». De preaksepterte løsningene sier blant annet at «Det skal etableres mekanisk balansert ventilasjon» og «Ventilasjonsløsningen skal være i samsvar med Arbeidstilsynets veiledning 444 – Klima og luftkvalitet på arbeidsplassen».
- Vi har ikke mottatt denne dokumentasjon og dere må derfor sende oss ventilasjonsdokumentasjon og luftmengdeskjema som viser at dere har prosjektert i henhold til preaksepterte løsninger.

Krav til ventilasjon

Arbeidsplassforskriften stiller krav til inneklima. Arbeidslokaler og arbeidsplasser, eller andre områder som arbeidstakerne har tilgang til og hvor arbeidet eller prosesser kan føre til forurensning av luften, skal ha mekanisk ventilasjon og prosesstilpasset avsug. Dette skal sørge for at konsentrasjonen av kjemikalier i arbeidsatmosfæren holdes på et forsvarlig nivå.

Arbeidstilsynets veiledninger Inneklima og luftkvalitet på arbeidsplassen og Ventilasjon på arbeidsplassen inneholder normer for tilfredsstillende inneklima og luftkvalitet. Veiledningen fastslår at balansert mekanisk ventilasjon som hovedregel sikrer tilstrekkelig luftskifte og dermed tilfredsstillende inneklima generelt. Dette legges til grunn for vår forvaltningspraksis.

Arbeidstilsynets stiller ikke konkrete krav til løsninger, men til dokumentasjon som viser at dere planlegger løsninger som gir tilfredsstillende inneklima uavhengig av arbeidets art. Velger dere ventilasjonsløsninger som oppfyller normene som er angitt i veiledningene, vil kravene til inneklima og luftkvalitet normalt være ivaretatt.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til tilfredsstillende inneklime forvaltes strengt. Dere finner nærmere veiledning om kravene og hvordan de kan oppfylles, og lenker til det aktuelle regelverket ved å følge lenkene nedenfor.

- Dokumentasjonskrav: www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/veiledning-til-dokumentasjonskrav-ved-soknad-om-arbeidstilsynets-samtykke/krav-til-ventilasjon/
- Inneklime og luftkvalitet på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklime/
- Ventilasjon på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklime/ventilasjon/
- Krav til fysisk arbeidsmiljø: www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/#Lastnedskjemaforegenerklæring

Forurensning i arbeidsatmosfæren

Arbeidsmiljøloven §§ 4-4 første ledd og 4-5 første ledd krever at bygningsmessige forhold skal være fullt forsvarlige og at arbeidstaker skal sikres mot ulykker, helseskader og særlig ubehag ved kjemikaliehåndtering.

Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at planene for løsninger som reduserer risikoen for å bli utsatt for kjemikalier og forurensning i arbeidsatmosfæren, er i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Dere har erklært at dere ivaretar kravene til forurensning i arbeidsatmosfæren i de preaksepterte løsningene. Videre har dere dokumentert dette ved å vise til «vedlegg i søknad fra Nord Rogaland Blikk & Ventilasjon as». De preaksepterte løsningene sier blant annet at «Det skal være mekanisk balansert ventilasjon og prosesstilpasset avsug der arbeidet eller prosesser kan føre til forurensning av luften».
- Vi har ikke mottatt denne dokumentasjon og dere må derfor sende oss ventilasjonsdokumentasjon og luftmengdeskjema som viser at dere har prosjektert i henhold til preaksepterte løsninger.

Krav ved forurensning i arbeidsatmosfæren

Kravene ved forurensning i arbeidsatmosfæren framkommer av arbeidsplassforskriften kapittel 7 og suppleres av forskriftens kommentardel, andre aktuelle bestemmelser i forskriften og veiledninger. Ved valg av bygningsmessige løsninger, skal tiltakshaveren redusere risikoen for at arbeidstakere blir utsatt for kjemikalier og forurensning i arbeidsatmosfæren.

For at konsentrasjonen av kjemikaler i arbeidsatmosfæren skal holdes på et forsvarlig nivå med hensyn til helse og eksplosjonsfare, stiller arbeidsplassforskriften § 7-1 krav om mekanisk ventilasjon og prosesstilpasset avsug. Kravet gjelder for arbeidslokaler, arbeidsplasser og andre steder arbeidstakerne har tilgang til, og der arbeidet eller prosesser kan føre til forurensning av luften.

Ventilasjon og prosesstilpasset avsug skal fjerne forurensningen ved kilden slik at eksponering og behov for åndedrettsvern reduseres mest mulig. Det skal også redusere eksponering for forurensning i hele oppholdssonen, og hindre at forurensningen spres til andre lokaler. Feil ved ventilasjon og prosessavsug skal automatisk varsles hvis det er nødvendig for arbeidstakernes helse og sikkerhet.

Resirkulering av luft i ventilasjonsanlegg er bare tillatt hvis arbeidsgiveren kan dokumentere at det ikke fører til helseisiko for arbeidstakerne. Ventilasjon som resirkulerer luft som inneholder kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier, og ventilasjon fra lokaler hvor det utføres varmt arbeid, er ikke tillatt, jf. arbeidsplassforskriften § 7-2.

Stasjonære prosessavsug skal ha utblåsing til friluft. Hvis det ikke er mulig å ha stasjonære avsug, skal dere bruke mobile avsug med filter som er egnet for de aktuelle forurensningene. I trange rom er utblåsing fra avsug med filter ikke tillatt, jf. arbeidsplassforskriften § 7-3.

I rom hvor det arbeides med cytostatika skal det være arbeidsbenker med avtrekksskap. Avtrekksskapet skal ha gjennomsluttig avskjerming. Ventilasjonen i slike rom skal være atskilt fra den øvrige ventilasjonen, og avtrekksluften skal føres direkte ut i friluft, eventuelt etter nødvendig rensing, jf. arbeidsplassforskriften § 7-3.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til tilfredsstillende inneklimate forfalt strengt. Dere finner nærmere veiledning om kravene og hvordan de kan oppfylles, og lenker til det aktuelle regelverket ved å følge lenkene nedenfor.

- Inneklimate og luftkvalitet på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklimate/
- Ventilasjon på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklimate/ventilasjon/
- Ventilasjon ved forurensning og bruk av kjemikalier på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklimate/ventilasjon/ventilasjon-ved-forurensninger-og-bruk-av-kjemikalier-pa-arbeidsplassen/

Ferdse og atkomst

Arbeidsmiljøloven § 4-4 første ledd stiller krav om at bygningsmessige forhold skal være fullt forsvarlige. Arbeidsplassforskriften § 2-18 utdypet kravene i arbeidsmiljøloven § 4-4, og stiller krav til sikker atkomst fra offentlig område til arbeidslokaler og personalrom, mellom personalrom og de enkelte arbeidsplassene, og mellom arbeidsplassene.

Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at ferdse- og atkomstveier planlegges i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Dere har erklært at dere ivaretar kravene til ferdse og atkomst i de preaksepterte løsningene. Videre har dere dokumentert dette ved å vise til «Se vedlegg situasjonsplan». De preaksepterte løsningene sier blant annet at «Det må være sikker atkomst fra offentlig område til arbeidslokaler og personalrom, mellom personalrom og de enkelte arbeidsplassene, og mellom arbeidsplassene» og «Arbeidsplasser og ferdseveier må være slik at gående og kjørende ferdse kan foregå på en sikker og forsvarlig måte».
- Ut ifra den vedlagte situasjonsplanen kan vi ikke se hvordan man skal komme seg fra «KTMs hovedanlegg, som ligger ca. 500 m unna» på en måte som ivaretar kravene. Videre kan vi heller ikke se hvordan området tiltaket ligger på i seg selv er planlagt for å ivareta kravene. Vi trenger

derfor en situasjonsplan med beskrivelser som viser hvordan arbeidsplassene og atkomstene imellom er planlagt.

Krav til ferdsel og atkomst

Krav til ferdsel og atkomst framkommer av arbeidsplassforskriften § 2-18 og suppleres av forskriftens kommentardel, andre aktuelle bestemmelser i forskriften og veiledninger.

Det skal settes av tilstrekkelig sikkerhetsavstand for gående ved ferdsels- og atkomstveier for kjøretøy. Ferdselsveier for kjøretøy skal plasseres i tilstrekkelig avstand fra dører, porter, ferdselsveier for gående, korridorer og trapper. De skal også være dimensjonert ut fra trafikkmengde og virksomhetens art.

De arbeidsplassene og ferdselsveiene som arbeidstakerne oppholder seg på under arbeidet, skal være utformet slik at gående og kjørende ferdsel kan foregå på en sikker og forsvarlig måte. Ferdsels- og atkomstveiene skal være tydelig merket hvis dette er påkrevd for å sikre vern av arbeidstakerne. Ferdselsveier for kjøretøy skal merkes med varselfarger.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til tilfredsstillende og sikker ferdsel og atkomst forfaltes strengt. Dere finner nærmere veiledning om generelle krav og hvordan de kan oppfylles, på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/. Her finner dere også lenker til det aktuelle regelverket.

Lasteramper og varemottak

Arbeidsmiljøloven § 4-4 første ledd stiller krav om at bygningsmessige forhold skal være fullt forsvarlige. Arbeidsplassforskriften § 2-20 utdyper kravene i arbeidsmiljøloven § 4-4, og stiller særskilte krav til at lasteramper og varemottak skal være dimensjonert for den lasten som skal transporteres og det utstyret som benyttes for transport og håndtering av last.

Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at planene for lasteramper og varemottak er i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Dere har erklært at dere ivaretar kravene til varelevering i de preaksepterte løsningene. Videre har dere dokumentert dette ved å vise til «Se vedlegg situasjonsplan og vedlegg L-2. 9». De preaksepterte løsningene sier at «Er lasteramper og varemottak planlagt i samsvar med alle relevante krav i Bransjestandard for varelevering (www.luks.no)?».
- Vi kan ikke se på situasjonsplanen eller i det henviste punktet i vedlegg L-2.9 at dere har prosjektert i henhold til BVL. Vi ber derfor om å få oversendt dokumentasjon på dette.

Krav til lasteramper og varemottak

Krav til lasteramper og varemottak framkommer av arbeidsplassforskriften § 2-20 og suppleres av forskriftens kommentardel, andre aktuelle bestemmelser i forskriften og veiledninger.

Lasterampene skal merkes godt med hvor stor belastning de tåler. Opplysningene om tillatt belastning skal være synlig og lett forståelig. Lasteramper skal ha minst én utgang, og der det er teknisk mulig eller lengden på lasterampen krever det, skal det være mer enn én utgang. Lasteramper skal være sikret for å

unngå at arbeidstakerne faller ned. Ved fast tippsted for last og andre områder hvor bruk av kjøretøy kan innebære særskilt fare, må det settes opp sperrer som hindrer utforkjøring.

Varemottak og atkomstveier må plasseres og utformes slik at de ikke kan føre til uheldige psykiske og fysiske belastninger, uheldige arbeidsstillinger eller tunge løft. Dette gjelder både for egne arbeidstakere og eksterne sjåførere som leverer og henter varer. Plasseringen og dimensjoneringen må ta hensyn til trafikkmengde, godsmengde og typen kjøretøy.

Størrelsen og plassering av varemottaket må med andre ord stå i forhold til virksomhetenes «produksjon». Det må være dimensjonert etter varemengde og flyt, inkludert retur av varer, tomgods, emballasje, brekkasje og lignende. Varemottak og interne transportveier bør også dimensjoneres etter det varevolumet som er forventet i fremtiden, også plass til bufferlager. For å sikre at infrastrukturen og sikkerheten rundt varemottak blir ivaretatt, bør planleggingen starte tidlig i prosjektet.

Leverandørens Utviklings- og Kompetansesenter (LUKS) har utgitt en veiledning for planlegging av varemottak – Bransjestandard for varelevering (BVL) – som beskriver standarden for en forsvarlig vareleveringssituasjon. Som hovedregel gir Arbeidstilsynet samtykke til søknader hvor BVL er fulgt. LUKS kan kontaktes for veiledning knyttet til BVL og for hjelp til å finne løsninger i konkrete saker.

Ansvar for andre enn egne ansatte

Arbeidsmiljøloven § 2-2 første ledd bokstav a) presiserer at arbeidsgiver skal sørge for at egen virksomhet er innrettet slik at også andre enn egne arbeidstakere er sikret et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Bestemmelsene innebærer at tiltakshaver har ansvar for å ivareta et fullt forsvarlig arbeidsmiljø både for egne arbeidstakere og for eksterne arbeidstakere. Dette kan for eksempel være sjåførere som benytter virksomhetens lasteramper og varemottak.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til lasteramper og varemottak forvaltes strengt. Dere finner nærmere veiledning om kravene og hvordan de kan oppfylles, på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/veiledning-til-dokumentasjonskrav-ved-soknad-om-arbeidstilsynets-samtykke/krav-til-arbeidsmiljo-ved-oppforing-eller-ombygging-av-kjopesenter/#Varemottak. Her finner dere også lenker til det aktuelle regelverket.

Personalrom – toaletter

Arbeidsplassforskriften § 3-7 stiller krav til toaletter. Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at planene for toaletter er i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Dere har erklært at dere ivaretar kravene til toaletter i de preaksepterte løsningene. Videre har dere dokumentert dette ved å vise til «Arbeidstakerne har oppmøte og sin faste arbeidsplass ved KTMs hovedanlegg, som ligger ca. 500 m unna, der er alle fasiliteter i henhold til dagens krav.». De preaksepterte løsningene sier blant annet at «Toaletter skal være hensiktsmessig plassert og innredet».
- Vi ønsker bedre redegjørelser på tiden man vil jobbe i tiltaket, både av gangen og totalt i løpet av en arbeidsdag. Videre ønsker vi redegjørelser på hvordan arbeidstakere kan forflytte seg fra

en arbeidsplass til en annen på en slik måte at dere ivaretar kravene om hensiktsmessig plassert toalett eller at de har tilgang på andre mer hensiktsmessig plasserte toaletter.

Krav til toaletter

Arbeidsplassforskriften § 3-2 stiller generelle krav til hvordan personalrom skal dimensjoneres og innredes. Forskriften sier blant annet at det skal tas hensyn til

- at virksomheten skal kunne sysselsette både kvinner og menn (bokstav d)
- at det i personalrom ikke skal plasseres eller installeres annet utstyr enn det som er knyttet til den naturlige virksomheten i rommet (bokstav d). Det betyr at det som hovedregel ikke er akseptert å blande ulike funksjoner, som toaletter og renholdsutstyr, i samme rom.

Særskilte krav til toaletter framkommer av arbeidsplassforskriftens § 3-7 og suppleres av forskriftens kommentardel, andre aktuelle bestemmelser i forskriften og veiledninger. Alle arbeidsplasser skal ha et passende antall toaletter, og det skal være atskilte toaletter for kvinner og menn. I små virksomheter er det imidlertid åpnet for en felles toalettløsning for kvinner og menn. Det skal være håndvask i tilknytning til toalettene.

Avstander og muligheten til å forlate arbeidsstedet uten vesentlig hinder, må legges til grunn for hvor toalettene plasseres. Toalettene bør normalt ikke ha direkte forbindelse med arbeidsrom eller spiserom. Det bør være minst ett toalett per 15 kvinner og minst ett toalett per 20 menn når det finnes tilstrekkelig med urinaler. For små virksomheter som ønsker å ha felles toalett, er det helt sentralt å vurdere hensynet til arbeidstakernes integritet og verdighet. Et handikaptaolett kan i slike tilfeller erstatte et dame- eller herretoalett.

Arbeidstilsynet legger vekt på at toalettene skal være forbeholdt arbeidstakerne. Felles toaletter med publikum, kunder, elever og pasienter aksepteres normalt ikke. Toaletter for øvrige brukergrupper kommer derfor i tillegg til de dedikerte toalettene for arbeidstakerne.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til toaletter forvaltes strengt. Dere finner nærmere veiledning om kravene og hvordan de kan oppfylles, på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/veiledning-til-dokumentasjonskrav-ved-soknad-om-arbeidstilsynets-samtykke/krav-til-toaletter-pa-arbeidsplassen/.

Se krav til HC-toalett på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/veiledning-til-dokumentasjonskrav-ved-soknad-om-arbeidstilsynets-samtykke/krav-til-heis-og-handicaptaolett/. Her finner dere også lenker til det aktuelle regelverket.

Dette bør dere gjøre

Send oss reviderte planer/opplysninger som vi har listet opp over, og som dokumenterer at kravene i regelverket er oppfylt.

Frist: 13.01.2023.

Bruk eDialog til å sende oss denne dokumentasjonen. Oppgi referansenummer 2022/51240. Les mer om eDialog på www.arbeidstilsynet.no/kontakt-oss/post/.

Det er tiltakshaver/arbeidsgiver som til enhver tid har ansvaret for at lov- og forskriftskrav blir overholdt og at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig under bruk. Dere bør derfor sørge for å utbedre planene i tråd med manglene vi har nevnt over.

Vi kan gjennomføre tilsyn

Dersom vi ikke mottar dokumentasjon som viser at kravene er ivaretatt, kan vi gjennomføre tilsyn etter at kommunen har gitt midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest. Hvis vi avdekker avvik mellom kravene og det ferdigstilte tiltaket, kan vi gi pålegg om å rette opp forhold som ikke er i tråd med kravene. Normalt vil det koste vesentlig mer å rette opp feil etter at et tiltak er ferdigstilt, enn å planlegge for et godt arbeidsmiljø i forkant.

Dere kan lese mer om tilsyn og våre reaksjoner på www.arbeidstilsynet.no/om-oss/tilsyn/.

Vi sender kopi til kommunen

Vi sender kopi av dette brevet til KARMØY kommune for å gjøre oppmerksom på at vi har gjennomført etterkontroll og funnet at ikke alle relevante krav til arbeidsmiljø er ivaretatt i planene.

Om Arbeidstilsynets rett til å kreve opplysninger

Ifølge forskrift om administrative ordninger § 12-1 kan Arbeidstilsynet kreve alle opplysningene som framgår av Arbeidstilsynets søknadsskjema, og ellers alle de opplysninger som er nødvendig for at vi skal kunne vurdere om lovens krav er oppfylt i det enkelte tilfelle.

Gi informasjonen videre til arbeidsmiljøutvalget, verneombudet eller ansattes representant

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakerne medvirker i samtykkebehandlingen. Arbeidsmiljøutvalget og verneombudet har formelle roller som skal sikre slik medvirkning. Vi ber dere derfor om å gjøre arbeidsmiljøutvalget kjent med dette brevet. Hvis virksomheten ikke har arbeidsmiljøutvalg, ber vi dere om å gjøre verneombudet kjent med brevet. Har dere inngått avtale om annen ordning enn å ha verneombud, skal dere gi kopi av brevet til ansattes representant.

Hvis tiltakshaver er utleier, skal dere gi en kopi av brevet til alle arbeidsgivere som er leietakere. Dette for at de skal kunne orientere egne arbeidsmiljøutvalg, verneombud eller ansattes representant.

Se arbeidsmiljøloven § 7-2 annet ledd bokstav c) og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 2-2 tredje ledd bokstav a).

Mer informasjon?

Dere finner mer informasjon om Arbeidstilsynets samtykke og krav til det fysiske arbeidsmiljøet, på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/.

Med hilsen
Arbeidstilsynet

Tommy Pedersen
seksjonsleder

Lars Normann Hartz
inspektør

Dette brevet er elektronisk godkjent.

Kopi til:

PETTER J. RASMUSSEN AS
KARMØY KOMMUNE

Rune Sund

Diktervegen 8
Postboks 167

5538
4291

HAUGESUND
KOPERVIK